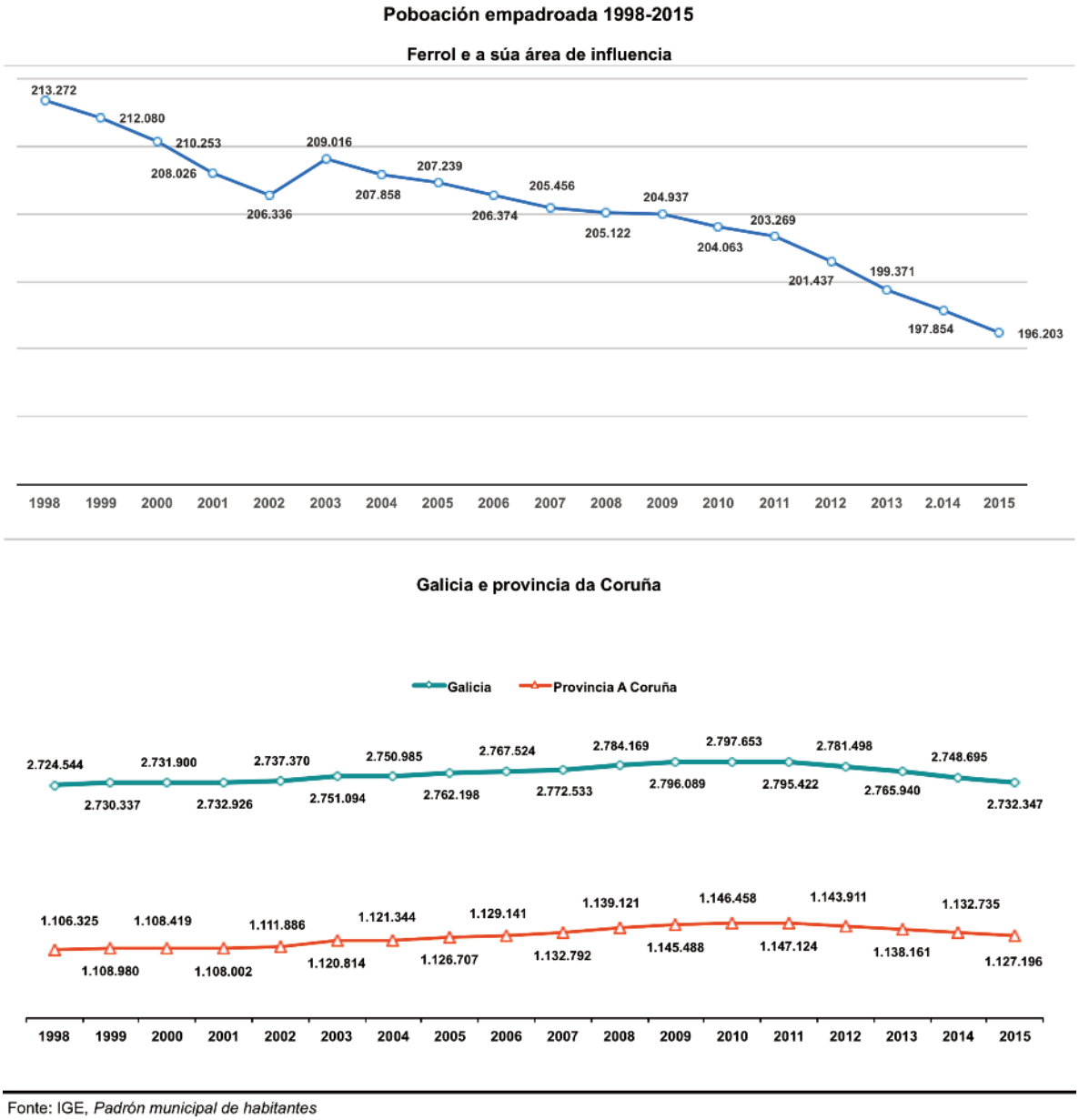
2.2.- Demografía

Nos vinte concellos que conforman a área de influencia de Ferrol están empadroadas un total de 196.203 persoas o 1 de xaneiro de 2015, o que representa o 17,4% dos habitantes da provincia de A Coruña e o 7,2% das persoas empadroadas en Galicia. O concello de Ferrol é o que conta con maior número de habitantes, con 69.457 (o 35,4% dos empadroados), seguido de Narón, con 39.565 habitantes (20,2% do total).

A densidade de poboación no conxunto dos concellos considerados sitúase no último ano en 126,2 habitantes por km^2, cifra sensiblemente superior á do conxunto de Galicia (92,4 habitantes/km^2) aínda que inferior á da provincia de A Coruña (141,8 habitantes/km2). Neste ano, doce concellos que integran o territorio analizado presentan unha densidade inferior á media galega e trece sitúanse por baixo da media da provincia de A Coruña.

Os devanditos concellos de Ferrol e Narón son os que presentan a densidade máis elevada, con 839,8 e 591,4 habitantes/km^2, respectivamente. En Ferrol está empadroado o 35,7% da poboación do ámbito territorial considerado e representa tan só o 5,3% da superficie, en tanto que Narón, acolle ao 20,2% da poboación a un de xaneiro de 2015 e a súa superficie representa o 4,3% do total. Por contra, como amosa o **cadro 2.2.1.**, hai tres concellos con menos de 20 habitantes por quilómetro cadrado: Monfero, onde está empadroada o 1% da poboación e a súa superficie representa o 11% do total, As Somozas (4,6% da superficie de Ferrol e a súa área de influencia e o 0,6% da poboación) e Mañón (5,3% da superficie e o 0,7% da poboación).

Atendendo á evolución da poboación a partir do ano 1998, o devandito **cadro 2.2.1.** reflicte como Ferrol e a súa área de influencia presenta unha clara tendencia decrecente (–0,5% de media anual) a diferenza do acontecido na Comunidade Autónoma e a nivel provincial, onde esta caída se aprecia a partir do ano 2010 e 2011, respectivamente.

Fonte: IGE, *Padrón municipal de habitantes*

2.2.1.

Se a análise se fai tendo en conta un ámbito temporal máis reducido, observando o impacto da crise económica na evolución demográfica, entre o ano 2008 ata o momento actual tanto a área de Ferrol como Galicia rexistran un descenso do número de empadroamentos. En Ferrol e a súa área de influencia a caída da poboación neses seis anos foi de 8.919 persoas, un –4,3%, resultado tanto dun saldo vexetativo (nacementos menos defuncións) negativo de –7.098 persoas como dun saldo migratorio (inmigracións menos emigracións) tamén negativo. Por contra, no conxunto da Comunidade Autónoma e da provincia o saldo vexetativo é negativo e o saldo migratorio, positivo.

A devandita evolución demográfica non é homoxénea no conxunto da área de Ferrol (**cadro 2.2.2.**), rexistrándose importantes diferenzas entre uns concellos e outros. Dunha banda, salienta o incremento experimentado no concello de Narón, con 2.557

Territorio e evolución demográfica 2008-15: distribución segundo concellos

	Superficie	Poboación					Densidade
		Poboación 01/01/2008	Saldo vexetativo 2008-2014 (1)	Poboación 01/01/2015	2008/15		
	(km²)					(%)	(Hab./km²)
Galicia	29.574,4	2.784.169	-60.871	2.732.347	-51.822	-1,9	92,4
A Coruña	7.950,4	1.139.121	-19.572	1.127.196	-11.925	-1,0	141,8
Área Ferrol	1.554,3	205.122	-7.098	196.203	-8.919	-4,3	126,2
Ares	18,3	5.682	-76	5.743	61	1,1	313,8
Cabanas	30,3	3.287	-243	3.299	12	0,4	108,9
Capela, A	58,0	1.439	-86	1.334	-105	-7,3	23,0
Cariño	47,2	4.617	-266	4.167	-450	-9,7	88,3
Cedeira	85,4	7.511	-411	7.062	-449	-6,0	82,7
Cerdido	52,7	1.384	-109	1.233	-151	-10,9	23,4
Fene	26,3	14.169	-412	13.385	-784	-5,5	508,9
Ferrol	82,7	74.696	-2.714	69.452	-5.244	-7,0	839,8
Mañón	82,2	1.628	-148	1.454	-174	-10,7	17,7
Moeche	48,5	1.435	-172	1.246	-189	-13,2	25,7
Monfero	171,7	2.353	-224	2.037	-316	-13,4	11,9
Mugardos	12,8	5.605	-208	5.362	-243	-4,3	418,9
Narón	66,9	37.008	142	39.565	2.557	6,9	591,4
Neda	24,5	5.553	-290	5.261	-292	-5,3	214,7
Ortigueira	210,0	7.311	-608	6.136	-1.175	-16,1	29,2
Pontedeume	29,3	8.561	-268	8.011	-550	-6,4	273,4
Pontes de García Rodríguez, As	249,4	11.384	-255	10.503	-881	-7,7	42,1
San Sadurniño	99,0	3.125	-206	3.009	-116	-3,7	30,4
Somozas, As	70,9	1.388	-106	1.191	-197	-14,2	16,8
Valdoviño	88,2	6.986	-438	6.753	-233	-3,3	76,6

(2) saldo vexetativo = nacementos - defuncións

Fonte: elaboración propia CES Galicia a partir de datos do IGE

2.2.2.

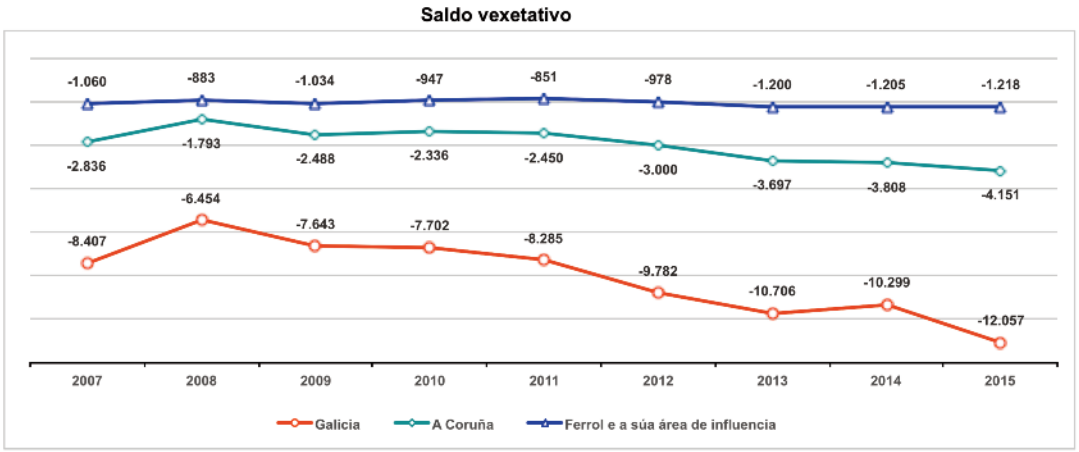
persoas empadroadas máis, resultado fundamentalmente dun saldo migratorio positivo. En 2015 a poboación deste municipio ascendía a 39.565 persoas, un 6,9% máis que no ano 2008. Doutra banda, os concellos de Ferrol e Ortigueira presentan a maior redución da poboación, con 5.244 habitantes menos no caso de Ferrol (–7%) e de 1.175 persoas menos en Ortigueira (–16,1%).

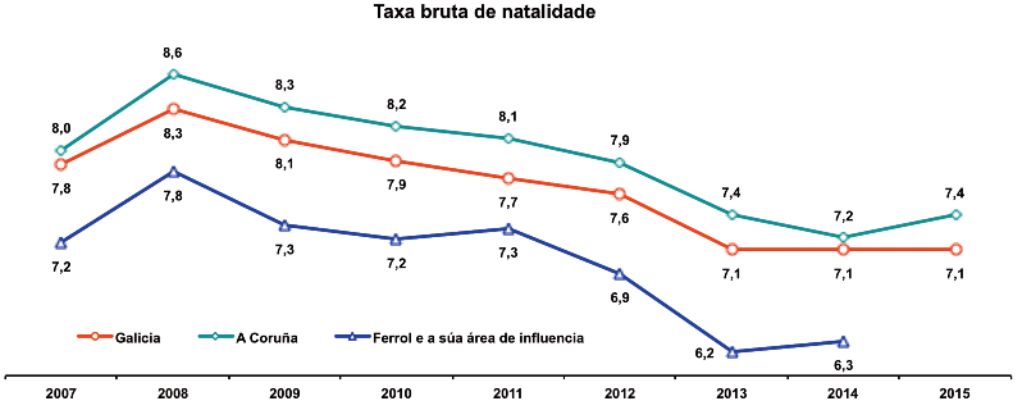
No que atinxe á situación do movemento natural da poboación, os indicadores demográficos reflicten no conxunto dos vinte concellos analizados unha tendencia similar á rexistrada en Galicia e na provincia de A Coruña. Como reflicte o **cadro 2.2.3.**, ao longo dos últimos anos o saldo vexetativo, entendido como a diferenza entre os nacementos e as defuncións, é sempre negativo situándose no ano 2015 no ámbito de Ferrolterra en –1.218.

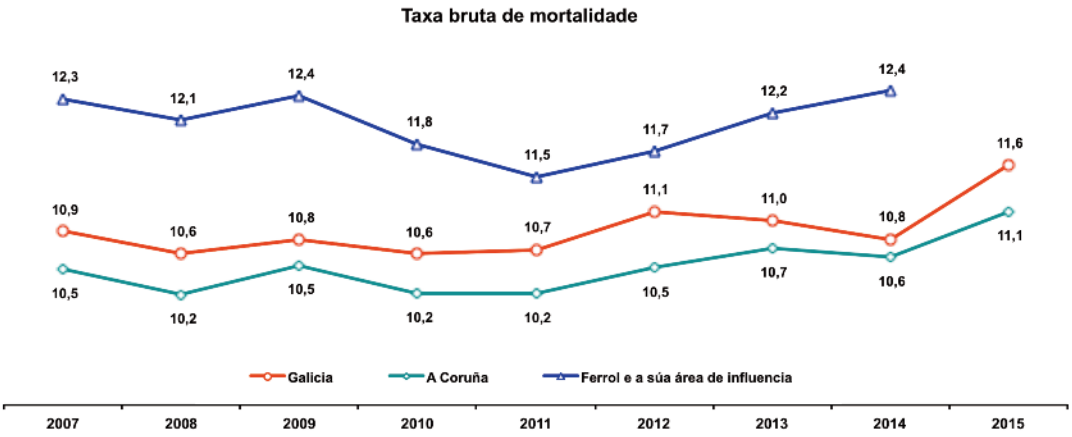
A taxa bruta de natalidade de Ferrol e a súa área de influencia mantense sempre por baixo da rateo rexistrada para o conxunto de Galicia e da provincia de A Coruña, a diferenza do que acontece no caso do número de falecementos por cada mil habitantes que é sempre inferior á media galega e provincial. O devandito **cadro 2.2.3.** reflicte que en 2014 (último dato dispoñible) a taxa bruta de natalidade nos vinte concellos analizados foi de 6,4 nacementos por cada mil habitantes e que a taxa bruta de mortalidade ascendeu ata os 12,6 falecementos por cada mil habitantes.

A nivel comarcal, a taxa de natalidade sitúase ao longo de toda a serie considerada por baixo da media provincial e galega nas tres comarcas consideradas. Por contra, a taxa bruta de mortalidade é sempre superior á media provincial e, en relación á media galega, tan só a comarca de Eume

Saldo vexetativo e taxas brutas de natalidade e mortalidade 2007-2015

Fonte: IGE

2.2.3.

Movementos migratorios 2008-2015

Inmigracións

	Galicia			Ferrol e a súa área de influencia		
	doutra provincia galega	doutra Comunidade Autónoma	do estranxeiro	doutra provincia galega	doutra Comunidade Autónoma	do estranxeiro
2008-2015	92.500	162.977	107.086	3.912	13.632	4.968
2008	10.781	22.561	22.165	457	1.590	1.160
2009	11.368	23.654	15.135	488	1.592	738
2010	12.288	21.611	13.878	521	1.942	630
2011	12.214	20.841	13.847	498	1.792	578
2012	11.405	20.365	10.322	480	1.798	450
2013	11.277	18.608	9.268	485	1.657	437
2014	11.336	17.498	10.377	513	1.627	480
2015	11.831	17.839	12.094	470	1.634	495

Emigracións (1)

	Galicia			Ferrol e a súa área de influencia		
	cara outra provincia galega	cara outra Comunidade Autónoma	cara ó estranxeiro	cara outra provincia galega	cara outra Comunidade Autónoma	cara ó estranxeiro
2008-2015	92.500	156.808	77.932	4.441	13.900	3.024
2008	10.781	19.481	7.435	511	1.448	257
2009	11.368	18.716	9.375	529	1.398	266
2010	12.288	19.672	9.170	590	1.849	388
2011	12.214	20.563	9.317	517	1.994	324
2012	11.405	19.551	9.890	585	1.755	480
2013	11.277	18.970	11.739	555	1.643	478
2014	11.336	19.862	10.292	540	1.853	259
2015	11.831	19.993	10.714	614	1.960	572

(1) a partir do ano 2006, na emigración ao extranxeiro inclúense as baixas por caducidade.
Fonte: IGE, *Movementos migratorios*

2.2.4.

presenta un indicador lixeiramente mellor nos anos 2007 e 2012. En ambos os dous casos, a comarca de Ortegal é a que presenta os resultados máis negativos.

Atendendo á desagregación municipal, dezasete dos vinte concellos considerados presentan un saldo vexetativo negativo ao longo de toda a serie considerada, sendo positivo no caso de Narón entre os anos 2008 e 2012 e no ano 2015 e, puntualmente, en A Capela (2012) e Ares (2008 e 2012).

No que á análise do saldo migratorio no ámbito territorial considerado se refire, os datos do IGE recollidos no **cadro 2.2.4.** reflicten que entre os anos 2008 e 2015 o número de persoas que emigrou cara ao resto de España ou ao estranxeiro ascendeu a 16.924 persoas, en tanto que chegaron procedentes dese territorios un total de 18.613 persoas. En termos de crecemento medio anual, no devandito período as emigracións fóra de Galicia medraron un 6,6% (5,3% no caso das saídas cara outras CC.AA.) e as inmigracións descenderon un 3,3% (aumentan un 0,8% as saídas a outras Comunidades).

Comparado co acontecido no conxunto da Comunidade Autónoma, a emigración externa dos empadroados nos concellos analizados é lixeiramente inferior, en termos porcentuais, xa que no período de tempo considerado o 31% das emigracións foi cara o resto das CC.AA ou ao estranxeiro, fronte ao 32% no conxunto de Galicia. As saídas cara ao resto do Estado representan o 25,4% das emigracións rexistradas en Ferrolterra no devandito período de tempo (21,4% en Galicia), mentres que un 5,5%

das saídas é cara ao estranxeiro (10,6% na Comunidade Autónoma).

No caso das inmigracións, as inmigracións externas representan en Ferrol e a súa área de influencia o 34,7% do total, máis de dous puntos por riba da importancia relativa no conxunto de Galicia. No caso das inmigracións procedentes doutras CC.AA., o seu peso é superior ao rexistrado en Galicia (25,5% e 22,2%, respectivamente), sendo sensiblemente inferior nas procedentes do estranxeiro (9,2% e 14,6%, respectivamente)

Estrutura da poboación

A estrutura da poboación de Ferrol e a súa área de influencia presenta, ao igual que a galega e a da provincia de A Coruña, unha maior presenza de mulleres, representando nos tres casos unha porcentaxe en torno ao 52% ao longo do período 1998-2015. Non obstante, tomando como referencia o comezo da crise económica, fronte a este predominio da poboación feminina, nos concellos de Monfero e As Somozas o número de homes empadroados é superior ao de mulleres, rexistrándose esta situación en Cedeira nos dous últimos anos.

A Comunidade Autónoma, así como a provincia de A Coruña e o conxunto da área de Ferrol presentan ao longo de toda a serie considerada un paulatino proceso de envellecemento. A poboación de Ferrol e a súa área de influencia está moito máis envellecida que a galega e provincial, como indica o feito de que, segundo os datos a un de xaneiro de 2015, o 25,8% das persoas empadroadas nos concellos analizados tiñan 65 ou máis anos (4% tiñan 85 ou máis) e a poboación menor de dez anos supuña o 7,4% mentres que en Galicia estas porcentaxes eran do 24% e 8%, respectivamente.

Tanto na Comunidade Autónoma como no conxunto das comarcas de Ferrolterra a porcentaxe de persoas cunha idade superior aos 65 anos é máis elevada no caso das mulleres (28,7% fronte ao 22,5%), ao contrario do acontecido no caso da poboación menor de 10 anos, onde o peso relativo dos homes é superior ao das mulleres (7,9% e 6,8%, respectivamente).

A nivel municipal, o maior peso relativo da poboación maior de 65 anos rexístrase nos concellos de Cerdido (38,1%) e Mañón (37,6%), ambos na comarca de Ortegal, seguidos de Moeche e Ortigueira (36,3% e 35,9%, respectivamente). A poboación maior de 85 anos representa en Cerdido o 8% da poboación total, sendo esta porcentaxe do 7,6% no concello de Moeche e superior ao 7% en Mañón, Ortigueira e Monfero. Doutra banda, o 10,1% da poboación de Narón presenta unha idade inferior a 10 anos, situándose esta porcentaxe tan só no 3,8% en Ortigueira e lixeiramente por riba do 4% en Monfero e Mañón.

O índice de dependencia global, entendido como a relación entre a poboación potencialmente dependente e a poboación potencialmente activa, despois do seu incremento no horizonte temporal analizado, sitúase na área de influencia de Ferrol por riba do valor rexistrado para Galicia a partir do ano 2008, acadando a 1 de xaneiro de 2015 un valor de 56,8%. A diferenza do acontecido coa comarca de Eume, a comarca de Ortegal presenta un índice de dependencia global superior ao da Comunidade Autónoma ao longo de todos os anos analizados, superando o 63% todos os anos e acadando un valor superior ao 70% dende 2012 (73,8% en 2015). En consonancia co recollido en parágrafos anteriores, os datos do devandito **cadro 2.2.5.** reflicten o maior índice de envellecemento respecto ao conxunto de Galicia e da provincia de A Coruña, así como un índice de dependencia xuvenil máis reducido.

Graficamente, as pirámides de poboación

Indicadores da estrutura da poboación 1998 e 2014 (1)

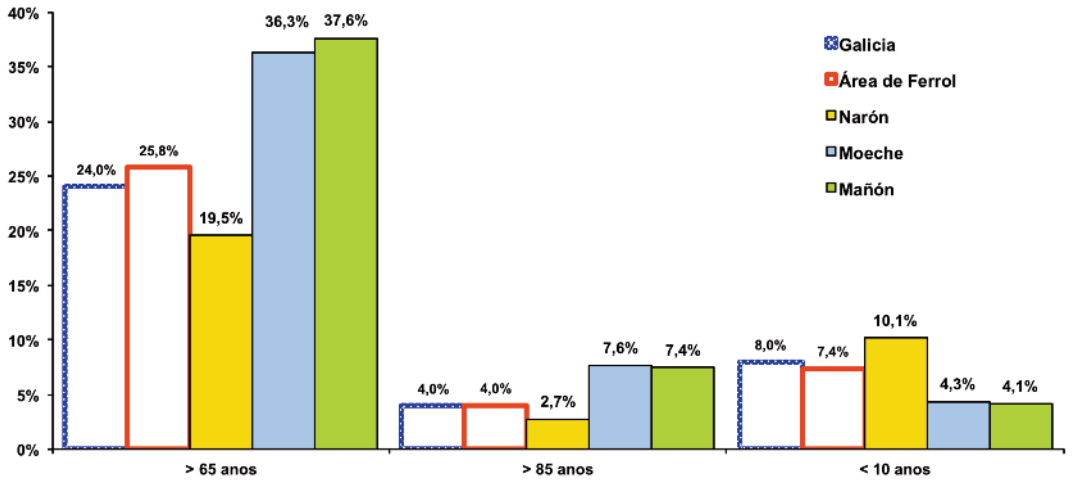
	1998			2014		
	Galicia	A Coruña	Ferrol e a súa área de influencia	Galicia	A Coruña	Ferrol e a súa área de influencia
Índice de dependencia global	47,7	44,4	45,3	55,0	53,8	56,8
Índice de dependencia xuvenil	19,2	18,4	16,8	18,4	18,6	17,2
Indice de dependencia senil	28,5	25,9	28,5	36,5	35,2	39,7
Índice de envellecemento	94,7	88,6	103,3	150,1	145,0	175,5
Índice de sobreenvellecemento	11,3	10,9	10,4	16,0	14,8	14,8
% poboación menor 10 anos	7,7	7,5	6,6	8,0	8,2	7,5
% poboación maior 64 anos	19,3	18,0	19,6	23,6	22,9	25,3
% poboación maior 84 anos	2,2	2,0	2,0	3,8	3,4	3,7
% poboación activa	67,7	69,3	68,8	64,5	65,0	63,8
Índice estrutura poboación activa	81,0	81,0	85,1	122,0	123,6	129,3

(1) índice de dependencia global: relación entre os grupos de poboación potencialmente dependentes (poboación menor de 15 anos e poboación maior de 64 anos) e o grupo de poboación en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos);
índice de dependencia xuvenil: relación entre a poboación nova (poboación menor de 15 anos) e a poboación en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos);
índice de dependencia senil: relación entre a poboación maior (poboación maior de 64 anos) e a poboación en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos);
índice de envellecemento: relación entre a poboación maior de 64 anos e a poboación menor de 20 anos;
índice de sobreenvellecemento: relación entre a poboación maior de 84 anos e a poboación maior de 64 anos;

Fonte: elaboración propia CES Galicia a partir de datos do IGE

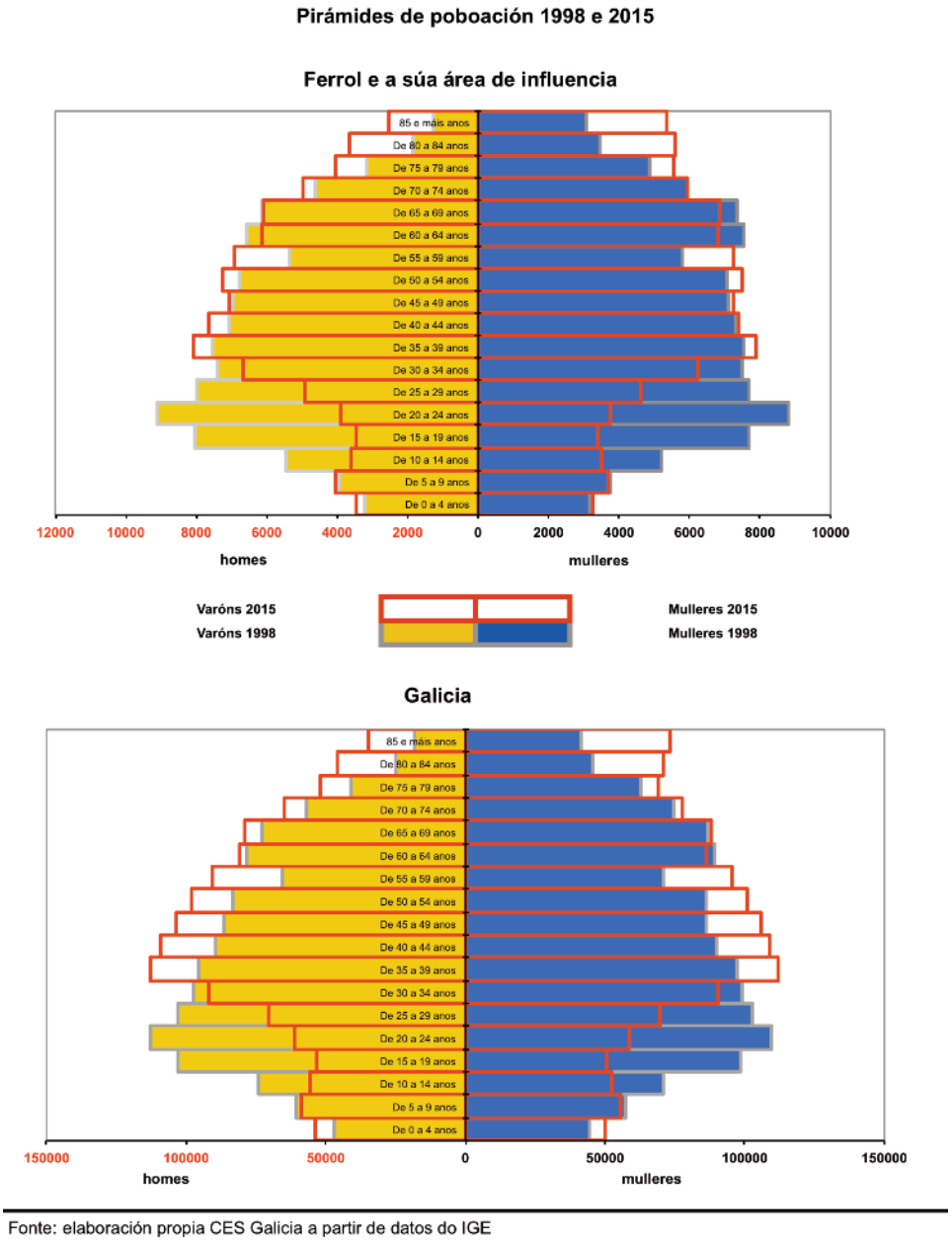
2.2.5.

Poboación maior de 65 anos e menor de 10 anos a 1 de xaneiro de 2015

Fonte: elaboración propia CES Galicia a partir de datos do IGE

2.2.6.

Fonte: elaboración propia CES Galicia a partir de datos do IGE

2.2.7.

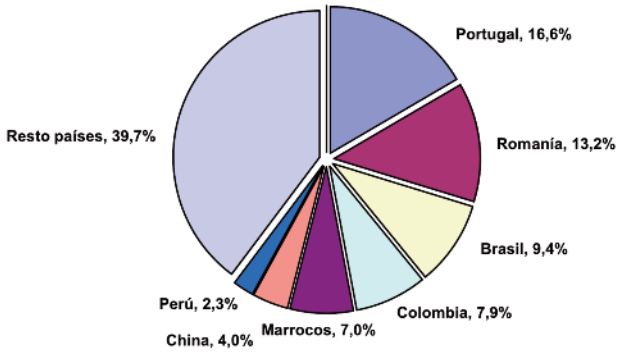
amosan como a súa base e o seu centro de gravidade vai ascendendo para situarse na franxa de 35 e 39 anos fronte á de 20-24 anos de 1998. Comparando as pirámides poboacionais de 1998 e 2015 de Galicia e a área de Ferrol obsérvase a distinta estrutura poboacional, presentando no caso de Ferrol unha base máis reducida e unha zona central máis estreita (**cadro 2.2.7.**).

Un último aspecto a ter en conta é o que atinxe ao empadroamento de persoas de nacionalidade estranxeira. O un de xaneiro de 2015, a poboación estranxeira empadroada en Ferrol e a súa área de influencia ascendía a case 4.120 persoas, catro veces e medio superior á empadroada no ano 2000, o que representa o 2,1% da poboación empadroada en 2015. Esta porcentaxe sitúase moi por baixo do peso relativo da poboación estranxeira en Galicia, onde representa o 3,3%, aínda que está moi lonxe

Poboación estranxeira empadroada a 1 de xaneiro de 2015

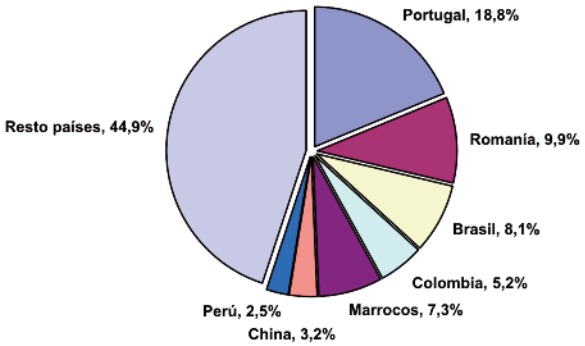
Ferrol e a súa área de influencia

(poboación estranxeira = 4.193 persoas)

Galicia

(poboación estranxeira = 98.245 persoas)

Fonte: elaboración propia CES Galicia a partir de datos do IGE

2.2.8.

do rexistrado no conxunto do Estado, onde supera o 9,5%. Asemade, este menor peso relativo constátase no feito de que a poboación estranxeira empadroada na área de influencia de Ferrol representa o 4,5% dos estranxeiros en Galicia fronte ao 7,2% que supón a poboación total no conxunto de Galicia.

Ao igual que no conxunto de Galicia, Portugal é o principal país de orixe das persoas estranxeiras empadroadas en Ferrol e a súa área, ao representar o 16,6% dos estranxeiros residentes no conxunto dos concellos analizados (18,8% en Galicia). Tal e como se desprende do **cadro 2.2.8.**, séguelle en importancia as persoas procedentes de Romanía, Brasil e Colombia, acollendo estes catro países o 47% dos estranxeiros empadroados (42% na Comunidade Autónoma). ❑